Ч. 78 (577). Львів, субота дня 14 цвітня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінциї 12 сот. В занятих територіях 4 коп.

Політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 8). Виходить ще дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

З Воскресенем.

І знов зустрічаємо велике свято Христового Воскресеня. Вже в третє витаємо його серед гомону світової війни — при ріках людської крови, при горах людського трупу, серед горя та передсмертного стону міліонів, серед моря сліз жіночих, діточих та батьківських кріваних... Ось так знова стрічаємо найбільше свято любови і братерства братнього, свято відкупленя людства в імя безмежної любови ближнього.

Христос поніс хрестну смерть за всеюдське братерство, за найвисші ідеали, до яких дійшло і до яких дійти лише може людство. Хрест Иого на Голгофті станув незнищимим межовим стовпом між старою а новою людскостию, між поганською а християнською, між еготизмом, а альтруїзмом, між племінним партикуляризмом а універзалізмом. З нього засвідчив Бочоловік Своєю смертию силу правди проголошеного Ним принципу, що перед найвисшим Абсолютом, „нѣсть Іудея нѣже Єллина“ — що „перед Богом всі ми Адамові діти“.

Велика римська імперія, імперія середземно морського світа — здавалось, стала орудєм Провидіня, щоби зреалізувати універзальний альтруїзм. І велика потопа мандрівки північних варварів і натиск воєвничого магомеданїзму не вспіли захитати поступів його тріюмфу. Північні варвари покорились символови з Голгофти, могамеданізм, що в значній мірі сам був паростею християнства, задержано в його поході спільними силами поклонників хреста. Мимо всіх внутрішних переходів, збочень та поворотних хвиль Христова ідея, ідея братолюбя, покоряла собі людство, витворюючи все нові ідейні парости, приодягаючись з віками в чим раз то нові зверхні форми, воплочуючись в чим раз то модернійші вселюдські кличі. Ренесанс і реформація, революції XVIII та XIX віку та великі їх суспільні реформи, зрівнане одиниць, визволене жінки і великі суспільні змаганя трудових мас та їх постепенна реалізація — сеж все нічо иньше як здійснюване Христових кличів в житю цілих суспільностий, народів, в житю людства. Великодний клич: „Христосъ посредѣ насъ“, чим далї, тим — здавалось — ставав правдивійшим, реальнійшим.

Велика світова війна, в якій міліони кинулись звірами на міліони, в якій — здаесь — затоплено в мори крови і пожарів людські почуваня, а народи станули проти себе з поганською безоглядно стию та антігуманним партикуляризмом — от ся велика війна се — вірмо — остання хвиля давного, перед-Христового часу, останній відгомін варварства, останній прояв атавістичних наклонів, одідичених по печерних предках. Христові кличі наче призабулись, пішли в нетяму. Людство наче назад розкололось у ворожі собі орди, наче не стало одного Бога над людьми, а зацарили назад ворожі собі боги племінні.

А одначе — мабуть — треба було аж сеї страшної проби для людства, щоби воно, зматеріялізоване розпаношеним [illegible] та наїжене племінним шовінізмом увійшло в себе та віднайшло назад шлях до вселюдського братолюбя, до гуманного альтруїзму, до збратання народів в імя висших, людських кличів. По трох майже літах світової різні, по вибухах дикої злоби і варварства в її початках, по оргіях національної ненависти та гекатомбах людського трупу — зачинає зоріти в душах усього людства. Думка, що страхіття отсеї війни не сміють більше повторитись, що культурні вартости, нею руйновані, за цінні, аби їх безкарно мож було нищити, що відносини між народами мусять ся так уладити, аби подібні конфлікти на будуче не повторяли ся — ся думка здобуває собі загальне признане.

В міру того, як світова війна розбуджує пацифістичні думки народних мас, звенить і в заявах державних мужів нота мира і то мира такого, щоби для всіх сторін був до принятя, а заразом був постійним та трівким. Заяви німецького канцлера і Мілюкова, Бонар Лова і Вільзона, ґр. Черніна і Рібо — всі вони мають, мимо позірної розбіжности, спільний основний тон і спільну основну думку. Всі вони бажають покінчи и вже війну, на сяк-так приличних услівях, а коли навіть кидають ще воєвничі кличі, то в імя прискореня розвязки воєнної драми. А понад усіма спільними тонами, що звучать нам з заяв державних керманичів, вибиває ся на перше місце один, що й для нас Українців, має перворядне значіне. Се ідея вольности, рівноправности та самозначень всіх націй.

Велика світова війна найшла свій почин з ворожнечі народів, з бажаня поневоленя одних другими або знов зі стремліня визволитись з чужого ярма. Всі фази сеї війни дадуть ся звести до сего вияснення. І чим далї, так тим більше приносить світовий конфлікт отсе зрозуміння, що всі нації треба визволити, всім треба дати в якій-небудь формі спромогу самоуправи, щоби назад повстало і зацарило людство як висша моральна цілість над націями. Крівава потопа, що заливала два і пів року Европу, буде тому початком нової ери людства нового висшого укладу відносин, що знов по

РОМАН СЕКЕЛА.

Обітниця Христа.

Воскреснувшиж ураниї первого дня тижня явивсь найперше Марії Магдалині...
Евангелія від Марка гол. 16.

Було вже під вечір. Сонце сходило поволи на спочинок і багряними лучами прикрашувало горбки вкриті оливними деревами, золотило верщки пишних палат святого города — осяяло царським блеском святиню Соломона, яка піднималась високо у гору та задумчиво глядїла довкруга.

За Ісусом Назарянином ішла велика товпа народа з околиць Тиру і Сидону, з Галилеї зза Йордану і з Єрусалима. Пішла бо чутка, яку всі подавали собі з уст до уст, що з галилейської землї вийшов великий учитель і пророк, якому рівного не було ще ніколи, що пророк сей одним поглядом ісціляв всяку недугу, могучим словом будив мертвих до житя, та голосив всюди евангелию правди й любови — такої любови, якої не проповідували давні пророки, яка вертала щастє і спокій духа бідним і пониженим.

У тій товпі народа, яка ішла за великим пророком, щоби послухати слово, що солодше від меду плило з Його уст були всілякі люди — робучий народ, митники й фарисеї, жиди, захожі Єлини та Римляни, праведні і лукаві.

Була між ними й одна велика грішниця з містечка Витанії біля Єрусалима — на імя Марія Магдалина.

У цілій околиці не найшлась друга жінка, яка красою моглаби їй рівняти ся. Струнка, смуглява з чорним розпущеним волосем, з устами подібними до половинок гранатового яблока — нагадувала вона ту безсмертну красу, про яку розказуєть ся в „Пісні над піснями“. І хто тільки з мущин стрінув її на своїй дорозі житя — вже був пропащий. А вона бавилась тими нещасливими і покидала їх, так як пещена дитина покидає свої забавки, а намагаєсь все свіжих, нових.

Коли довідалась, що зявив ся учитель инший від тих, яких у тому часі повно було в жидівськім краю, хотїла Його пізнати та вельми тішилась, що знов побачить та почує щось нового, бо се житє, яким вона жила, вже її не тішило. Вже не робила на неи вражіня дорога шовкова одежа, звеняче золото й блескучі камені — якими так радо плачено за її палку любов.

Як почула, що Ісус Назарянин находить ся в околиці Єрусалима — вийшла до него з великим гуртом молодих людий, які один перед другим намагали ся відгадати її гадки та вволити її волю. А Він ішов окружений своїми учениками, втомлений довгою дорогою, ішов тихий, сумний і своїми великими очима дивив ся перед себе у синю віддаль та здавало ся, що в глибокій задумі не бачить і не чує нічого.

Нараз оглянув ся поза себе й узрівши велику силу народа, що поступав за Ним вийшов на гору, з якої як на долоні видко було гору царя Давида і окружений зеленю оливних горбків, сів зі своїми учениками та краєм одежі обтер піт з чола. Відтак повів очима по присутних і „відкривши уста свої“ — почав навчати.

Марія Магдалина стояла близько Ісуса у першому ряді та вдивляла ся в Него й слухала уважно кождого слова Його науки, яка так була иньша і відмінна від всего того, що вона дотепер чула, яка наповняла її серце дивним, ще ніколи не знаним чувством тихої радости, ніжної любови й посвяти. Вона ловила погляд очий Учителя — однак її очі не стрінулись з Його зором. А Він говорив дальше й говорив і всі присутні слухали Його з великим напруженем.

Настало так тихо, що було чути легкий шум дерев і гамір, що доходив з вулиць Єрусалима...

„Блаженні чисті серцем, бо такі побачать Бога!“ — сказав Ісус піднесеним голосом і звернув свої очі, які горіли полумям на Марію Магдалину. А вона під силою сего погляду задрожала, мов лист від подуву вітру — та голосно заридала.

І від сеї хвилї покинула все, що її лучило зі світом, всю його радість і утіху — та пішла в слід за Ним.

— —

Коли розпяли Ісуса а Його ученики розбіглись ся і відрекли ся свого учителя, ішла за Ним Марія Магдалина на Голготу а відтак вернувши до Єрусалима — не мала спокою. Заєдно бачила перед собою великий хрест на горі і кровю облите, смертельно бліде лице учителя.

Вона вірила в Него цілим серцем і душею та була певна, що ніхто не може вдіяти Йому нічого злого, що Він, який був в силї двигнути мертвих із гробів — зможе смертю покарати тих, що намагали б ся Його убити. А преціњ склало ся інакше.

Умер на хресті так як вмирають розбійники — а з Його смертю усе скінчило ся. Не почує вона вже більше Його ніжного голосу, не побачить того зору, який доходив до глибини душі і відгадував найбільші людські тайни, не поцілує тих рук, які благословили світови!

суне вперед реалізацію Христових ідей. По визволеню одиниці, стані і жінки прийде визволення націй, як новий ступінь в здійснюваню принципу чоловіколюбя.

Найбільшою з тих націй, що їм зазоріло визволене, одною з найбільш його вартних, історією доси тяжко досвідчуваних а людству чимало нового та вартного обіцюючих є **нація українська**, старе культурне племя східної Европи, через яке схристіянізовано весь сарматський низ, яке несло висшу культуру аж по Балтик, Ледовий Океан та береги Обу й Енісею й котре століттями було заборолом Европи проти кочового варварства. Всі обективні дані засвідчують, що ся нація вертає до своїх прав в сімї народів. Вичеркнена ще недавно з реєстру націй, найшла вона назад признане свого істнованя, а тепер змагає за признане своєї самоуправи. Тоетя весна війни принесла події, що відчинять Україні широкі перспективи на будучність, тверду надію на недалеке визволене. Тому український нарід має повну основу надіятись в нинішній день Христового Воскресеня на недалеке воскресене своєї свободи.

Воскресаючій Україні.

По довговічних днях неволі,
Скинувши пута, вже ідеш
Ід нам, о Матінко едина,
Бо ще не вмерла, бо живеш!

Відроджена — житєм сияєш
І почотом своїм чудним
У всіх серцях надію будиш,
Неволиш всіх кличом одним.

На Твоїм личку чар великий,
Усміх побіди... на вкруги
Лунають пісні, грімкі лики
Вільні від смутків і туги.

Плине народ мов бистра филя
„Осанна“! — кличе... не втиха...
З великих радощів похміля
Він грає ся не мов дитя.

І горнеть ся до Тебе жваво,
Бо сонце бачить вже своє...
Воно огріє його душу,
Метку обнову принесе.

У київській святій столици
Сияє золотом престол,
Лиш не отсей давний і звісний
З незгод і лиха і крамол.

Від сего світла йдуть могучі
І заповітів йде гомін:
„Не буду я своїй Вкраїні
Вже правив більше на проклін.

Любовю власть моя проникне
І порівнаю нею всіх,
Вселю я карність в серця люду:
Прапорів слухати своїх.

За люд, за правду, рідну землю
Постою твердо на стежи
І буду народних законів
В завзятю бодрім берегчи.

І славу рідної землиці
Широко в світі рознесу
А, загоївши давні рани,
Дам її силам міць трівку.“

Бережи отсей престіл, Царице,
Тебе він довго визирає,
Як Твого визволу весь нарід
В важкій утомі дожидав.

Нехай чолом ударить ворог
І гнеть ся смирно у ворїт
Побачивши, як з того світа
Вернула Мати до сиріт.

І володій нам в божій ласці
І благодать нам дай отсю
Нехай народ Тобою гордий
В одну проникнеть ся сімю...

В. Масляк.

ДР К. СТУДИНСЬКИЙ.

З житя холмських еміґрантів.

I.

Не маємо спису всіх духовних і сьвітських людей, що в шісдесятих роках минулого віку виеміґрували в Холмщину. Знаємо тільки зі споминів о. Луки Цибика, що „на службу въ Россію, по вызову правительства, переселилось около 500 человѣкъ духовныхъ и свѣтскихъ Галичанъ“. О скільки біднійшою в інтеліґенції ставала Галичина, а місця світських людий-еміґрантів головно по гімназіях переходили в руки не наші. Еміґрація в Холмщину була страшною подією. Ми добровільно зрікали ся добутих становищ та кидали підозріне русофільства на весь нарід.

Не маємо також спису, що стало ся з усіми еміґрантами, яких становищ дійшли та якої долі зазнали, да оцінили є їх діти і який вклад внесли вони в житє і культуру нової вітчини.

За всіми тими вістками треба би шукати по часописях передовсім в некрольоґах, в незчисленних споминах еміґрантів, та в листах, писаних ними до галицьких діячів та до родини, що лишила ся в Галичині.

Оба списи подали би нам прегарний матеріял для оцінки часу, людий і відношень царського уряду супроти еміґрантів, яких він взивав до себе, користував ся їх працею, а вкінци богатьох з поміж них... копнув ногою. Вправді читаємо в „Словѣ“ за рік 1881 (ч. 32), що в переслідованях галицьких священиків еміґрантів царський уряд не завинив, а тільки консисторія, то всеж таки мимоволї насуває ся питане, чи уряд не був в силї спинити нелюдських розпорядків холмського владики-монаха, Модеста?

Найгірше з поміж еміґрантів у Холмщину вийшли галицькі священики. Скоро тільки вони почали очищувати обряди, нарід, щиро привязаний до унії, та до всяких, хотьби златинщених обрядів, заворушив ся. Парохіяни не впускали галицьких священиків до церкви, скидали з них ризи, або й повалювали на землю та проганяли їх з сіл. Для втихомиреня присилано військо, яке нарід витав колами, а вслід за тим йшла нерівна боротьба. Військо стріляло, а по дорогах лежали убиті уніяти, а по шпиталях конали недобиті люди, що кровю і смертию давали докази свого привязаня до церкви.

Хоть нарід православя не бажав, його введено насильно, на поручене московського уряду. Галицькі священики, майже без вимки, станули на услуги царя і в р. 1875 приняли православе. Апостатів нагороджено чинами, ордерами, нагрудними хрестами і камілавками. Цар стискав руки галицьким священикам-делеґатам. Та радість відзначених не тривала довго.

Вже перед 1880 розпочали „древлеправославні“ проти Галичан безпощадну боротьбу. Переводив її під покровом православного, варшавського архиєпіскопа, Леонтія, холмський владика, Модест.

Його характеристика подана в „Слові“ за рік 1881 ч. 32, де читаємо:

„Впрочемъ, нерѣшительность въ дѣйствіяхъ вѣчное колебаніе и непостоянность, двуязычіе, крайная безпощадность и слабохарактерность, коего злоупотребляютъ секретари и писцы для своихъ видовъ и цѣлей, доходящая до смѣшности неуклюжесть въ обращеніи, безтактность, неумѣніе связать въ логическую цѣлость нѣсколько мыслей, въ состояніи вызвать скорѣе сожалѣніе, чѣмъ скрежетъ зубовъ. Въ самомъ дѣлѣ, жалкій архіерей, обладающій такими качествами; жалкая же епархія, ввѣренная его управленію..“

В який спосіб поводив ся еп. Модест з галицьким духовенством в Холмщині, можемо мати понятє з оповіданя, яке поміщено в „Словѣ“ (1881 р. ч. 14):

„Его высокопреосвященство предъ однимъ изъ подвѣдомственныхъ себѣ священниковъ выразились, что за время ихъ управленія епар-

---

І серце Марії огорнув безмежний біль та розпука — рівна розпуці людий, що нараз втратили ціль житя та найшли ся у темряві і не знають, куди їм іти. Він був тим, що здвигнув її з грязи та погорджену всіми грішницю, яку оминали чесні люди, пригорнув до себе та показав їй нову дорогу, по якій пішла вона так радо й найшла правдиве щастє на землі — спокій духа.

Ті що вірували в Ісуса тепер сумнівно про него висловляли ся, а деякі називали Його навіть обманцем, який хотів знищити і вивернути закон Мойсея, що держав при житю жидівський нарід, в обороні котрого проливалась мученича кров.

І в серце Марії вкрала ся зневіра. Вона почала сумнівати ся, чи правдою було те все, що проповідував Ісус.

Вже минала друга ніч по Його смерти, а вона не могла заснути і думала про ті щасливі хвилї, які пережила, від коли навернула ся, про сей тихий, дивний вечір, коли дорогими олійками намастила ноги учителя та обтерла їх своїм волосем. Який був Він тоді сумний — — мов-би знав, що має Його стрінути.

Заслона вікна легко поруxалась і свіжий подув вітру охолодив розпалене горячкою лице Марії, по якому плили грубі сльози. Вона встала, щоби наготовити пахучі масти та намастити тіло Ісуса — і в сей спосіб віддати Йому ще остатню прислугу та віддячитись хоч в малій части тому, що за житя був для неї такий добрий, якого любила із всеї душі!

Ледви знимав ся день, як вулицями Єрусалима спішило оглядаючись трівожно на всі сторони троє людий. Нікого більше не було видко, лише нічні сторожі, яких ті люди осторожно виминали, переходили важким кроком. Позаду ішло двох мущин а наперід бігла жінка. Була се Марія Магдалина. Серце в неї било молотом, а на спечені уста виступила кров.

Коли наближались до гробу Ісуса, вже вставав день. Легка мрака підносила ся від землї і холодний вітер знимав ся від сходу та нагинав корчі рож, яких повно було у садї.

Станули перед гробом — від якого був відкочений камінь. Марія закликала їх та всі вони увійшли до середини, але ту не застали вже Ісусового тїла, а лише полотно, яким Він був обвинений — та осторонь лежачу хустку, що була на Його голові.

З великого жалю за Ісусом, думаючи, що хтось украв Його тїло, почала Марія важко плакати. Ноги під нею дрожали й вона обезсилена сперла ся рукою на гріб.

У тій хвили перестав нагло віяти вітер, замовкли голоси птиць — і стало ясно довкруга, мов у полудни. Марія обернула ся і недалеко себе побачила незнакомого, вбраного в білу як сніг одожу, який лагідно дивив ся на неї. Гадаючи, що се садівник, спитала Марія, чи то він забрав тїло Ісуса? А сей не відказав нічого, та тільки підийшов близше неї.

Маріє! Чому в твоїм серци настав сумнів і розпука, чи не пізнаєш мене? сказав до неї. Яж той самий, який на горі при першій нашій стрічі казав до тебе, що блаженні чисті серцем, бо такі побачать Бога!...

Равуні! Крикнула Марія Магдалина й впала перед Господом на коліна,

З надмірної втіхи не могла вона промовити ані слова — і тільки густі сльози плили по її змарнілім лици і тільки ті очі сяли блеском нечуваної радости.

А Він положив пробиту руку на її голову і казав іти сповістити своїх учеників про те все, що бачила і чула...

МИХАЙЛО ЯЦКІВ.

Метеор.

I.

Мій товариш, рослий, дужий удалець, вернув з пращального вечера. Кватира гомонить від щирого, сердечного голосу.

Ми пізнали ся на війнї і хоч оба ріжних вдач, пристали до себе

Разить на нім офіцирський плащ, але й я не красше виглядаю в своїм.

Високими чобітьми міряє вздовж кватиру і розмаховим рухом викладає отсю дивовижу:

— Слава, безсмертність... Віддав би сей обман за сто літ творчого труду!

Не пригадую собі його дальших слів, тямлю лише, що передо мною отворила ся казочна прірва просторонї і часу. Воєнні труди, пізна ніч, але я не був змучений, моя увага скупила ся на далеких точках, які освітлив метеор думки. Я схрестив руки, похилив ся в кріслї і глядів на товариша.

Як описати його очи?

В моїм piднім селї є два жерела-близнюки, в них відбиває ся небо, гори і ліс. Жерела будуть жити доти, доки український народ. Так виглядали очи мого товариша.

Він стояв, глядів спокійно на мене і продовжав свою річ.

— Ніхто не знає дійсности. Все, на чім людство стоїть, то сон. І в тім диво, що не лиш людина слабого духа, але навіть звірина має почутє дійсности — в снї. Любов і ненависть, се дві найбільші основи житя і світа і два найвисші обмани. Всякий обман мусить гинути поволи, щоби довершити перехід світа до нових перемін.

хіей Камэнецко-Подольской — 18 священниковъ подавало рекурсы въ св. Синодъ а двухъ послано въ Сибирь, изъ коихъ одинъ на дорогѣ подохъ. Подохъ — священникъ“.

„Вѣское слово, многому велитъ догадывать ся... До сихъ поръ умирали люди, должно быть и священники не были исключены отъ этой чести, а съ концемъ 19 вѣка люди дохнутъ! Всѣ ли, или только священники? Слава Богу, дѣло, видно, идетъ къ лучшему. А Преосвященные то и высокопреосвященные умираютъ? А можетъ быть, что умерэть, а подохнуть, все равно?“

Не даром писало „Слово“ (1881 р. ч. 20.) про еп. Модеста: „Dixit monachus clero, nunquam tuus amicus ero“ (сказав монах клирови: ніколи не буду твоїм приятелем).

За пізно зрозуміли галицькі священики-еміґранти слова архіепіскопа Василія, члена св. Синоду, якими він привитав членів депутації, що їздила до царя в Петербурзї з заявою переходу на православе: „Бѣдны вы!“

За пізно пригадали вони собі на слова одного з протоєреїв, що ще в р. 1839 перейшов з унії на православе: „До гробовой доски будутъ васъ гнать; какъ меня гонятъ!“

Вже в р. 1875 назвав один „древлеправославний“ священик галицьких апостатів, в хвилї, коли „возсоединяли ся“ з православною церквою, „быдломъ“. („Слово“ 1881 ч. 26).

Галицькі священики забрали хліб „древлеправославним“. Тому треба було їх усунути, понизити і розбити. Сорок пяти священикам-апостатам закинула холмська консисторія всякі проступки, яких вони в більшій части незавинили і не сповнили, та почала против них переводити слїдство. Тих самих людий, яких недавно обділював цар ордерами, а синод нагрудними хрестами, прогонювано з консисторії, розміщувано по иньших парохіях, чи навіть епархіях, або замикано по тюрмах і монастирях. В додатку почали „древлеправославні“ боротьбу против галицьких священиків по часописях. „Церковно-общественный Вѣстникъ“ (за рік 1880 ч. 17.) закинув галицьким священикам-апостатам „недостатокъ подготовки и способностей къ мисіонерскому дѣлу, невѣжество, недѣятельность“, назвав їх „пришельцами, не имѣющими въ Галиціи пріюта“, людьми „безъ русской идеи“, „сепаратистами“. Галицькі священики-еміґранти почали боронити себе в „Слові“ за рік 1880 ч. 45—51 в дописи з холмсько-варшавської епархії „Отвѣтъ Галичанъ на статью отъ 8. февр. 1880 года“. Вони не таїли ся, що „древлеправославні“ тому поборюють галицьких священиків, бо „der Mohr hat seine Schuldigkeit getan...“ Вони завважували, що хиба галицькі священики з унїверситетським образованєм мали більше підготовленя до місіонерської служби, чим мало інтеліґентні „древлеправославні“ священики, які гонять за наживою та які подібні до Стимфалїд, хижих птиць з часів Геракла, що з зелїзними клювами та кіґтями і такими самими стрілами у крил, нападали на плідні і гарно уладжені землї, вибивали мешканців та виїдали страву.

Коли ж „Церковно Общественный Вѣстникъ“ помістив небавом (ч. 81) нову полемічну статю „Слово правды щиримъ Русинамъ“, в якій галицьким священикам відмовляв права називати ся „русскими“, „Слово“ (за рік 1880 ч. 86—94) напечатало відповідь „Возраженіе клеветникамъ“, яку закінчило словами: „Съ омерзѣніемъ кидаю перо. Съ мошенниками слова і разбойниками пера не мыслима полемика“.

В найблизшім роцї помістило „Слово“ нову допись з Холмщини п. з. „Отвѣтъ щирихъ Русиновъ“ на „Голосъ правды щирымъ Русинамъ“ (1881 р. ч. 14, 17, 20, 23, 26—7, 32, 35, 37, 68), а в ній яркими красками схарактеризувало відносини, серед яких опинило ся галицьке духовенство в Холмщинї після 1875 року. За оправославлене Холмщини і Підляся заплачено йому, по заслузї, брутальною зневагою і поневіркою. Звертає мою увагу д. Лукич Левицький, що в р. 1890—1 напечатало „Діло“ статю, а в ній виказало, що 47 священиків-еміґрантів умерло в Холмщинї на удар серця наслїдком зневаг, яких зазнали від „древлеправославних“.

До тих споневіряних людий належав також о. Амброзій Сітницький. Уродив ся він в р. 1822, скінчив богослове у Львові і Перемишли в лїтах 1842—6, а висвятив ся в р. 1848. З часом став він парохом в Бахури, бірчанського деканату і тут повдовів. Політичні погляди та надія на поліпшене долї, веліли йому переселити ся в Холмщину. В роцї 1869 поїхав він туди на обзорини, а хоть зазнав немало пригід, заки вернув до Бахура, в р. 1870 таки переселив ся у холмську епархію. У новій вітчині переніс богато горя. З трудом дістав він адміністрацію Волоської Волї, сідлецької ґубернії, де перебув півтора року. Опісля став він священиком в селї Мутвиці, де перебув тревожні хвилї селяньських розрухів в обороні унїятської церкви. В липни 1873 року покликано його до Холму на інспектора духовної семинарії. Дня 18. II. 1875 року підписав він в імени холмського духовенства враз з Маркилом Попелем, Іполїтом Крилицьким, Іваном Гошовським, Макаром Хойнацьким, Мих. Добряньським, Ігн. Гойнацьким, Іваном Макаром і Ем. Барвінським просьбу до царя, щоби епархію дозволив влучити до православної церкви. („Слово“ 1875 ч. 38). В р. 1878 покликано його до Варшави на члена варшавсько-холмської консисторії і на тім становищи перебув він два роки, доки архиеп. Леонтій не подбав про те, що його усунено, та заглузовано з него в нечуваний спосіб. Він, старець, опинив ся на склоні свого житя... на становищи сотрудника.

Не даром писало з обуренєм „Слово“ (1881 р. ч. 26):

„Но таковой поступокъ впреосвященнаго — его кровная обида не только по отношенію къ о. Сѣтницкому, но и по отношенію къ всѣмъ возсоединеннымъ. Отецъ А. С. сѣдоглавый старикъ, прослуживший вѣрою, правдою и безукоризненно 32 года въ духовномъ вѣдомствѣ, давалъ доказательства своего патріотизма и умственныхъ способностей какъ на приходѣ, такъ и въ послѣдствіи на должности инспектора холмской духовной семинаріи, гдѣ получалъ жалованіе въ 1520 руб. при казенномъ столѣ, отопленіи, прислугѣ, помѣщеніи и пр. Єго заслуги признали высокія правительственныя и духовныя сферы, наградивъ его орденомъ св. Анны 3. степени, камилавкой и наперснымъ крестомъ изъ Св. Синода; онъ былъ вызванъ въ Варшаву официяльнымъ путемъ, а нынѣ этотъ почтенный отецъ очутился единственно на должности викарнаго священника съ жалованьемъ 800 рублей“.

Свої пригоди рішив ся о. Амвр. Сітницький описати, та на жаль, діла не довершив. Між паперами редакції „Галичанина“, що перейшли у бібліотеку „Народного Дому“ у Львові, найшов я непечатаний доси виїмок зі споминів о. Сітницького, з допискею: „Авторъ въ письмѣ къ родственникамъ росказалъ только происшествія до 1873 года. Писалъ онъ свои воспоминанія ранѣе 16. Юля 1886 года. Всѣ даныя, касающія ся семейныхъ дѣлъ его родителей, пропускаемъ“.

О скільки ще могла мене поінформувати родина о. Сітницького, він вскорі після 1886 року помер і тому своїх споминів не докінчив. Але і те, що остало після него, дуже інтересне. Спомини, писані живо, свідчать, що автор був, дійсно, чоловіком образованим. А пригоди його житя, ним описані та його дальша доля, дають один доказ більше, як поневіряно в Росії людий, ...за їх вірну цареви і православну службу. Спомини о. Амвр. Сітницького передаємо в перекладі з московської на нашу мову, як причинок до характеристики відносин в Холмщині.

(Дальше буде).

Товариш притулив палець до чола.

— Почуваю з радістю, що думка, викинена силою волї в простір, летить в своїй круговій дорозї поза межами світа й в одну мить закінчить колись в моїм дусї своє коло.

Я прижмурив очи.

Довкола скелї як закляті филї океану, над ними безодня ясного неба, чоловік в плащи йде похилений під вагою думок на захід сонця, нараз станув над краєм праліса, відступив ся і глядить в безодню.

Чи се жива постать, чи видів я її десь на образї?

Уперта думка не дає спокою.

Коли се діяло ся і де?

Я прокинув ся з видіня, товариш перейшов на иншу річ.

— Коли-б тебе не було в сїй хвилї коло мене, то я снував би сам свої думки так вірно як тепер..: Вона, бачиш, на буденне око, незамітна. Виїмкову красу творить її душа. Я поводжу ся з нею свобідно так як з тобою, але коли не бачу її, то виджу душу і тодї свята туга тягне мене за нею. Коли приглядаю ся її, виджу світляну порошину зарева, що сипле ся за її кождим рухом і втікає в праспомин невловимим чаром далеких мельодій. В її дочаснім житю є відвічна повага меляхолії й явний сон дитини. Її душа, се ніжний пупляx лілеї, що дрожить і розвиває листки в обіймах досвітка.

Уяви собі, яку чудову дрібницю повірила вона менї раз: „Як іду на спочинок, то люблю боса потанцювати на килимі...“

Жемчуг, пущений метеором в хлань вічности...

Так підемо далї. Жити як инші, не можемо, але все будемо разом. Вона ні словечком не прикала менї нічого, але я знаю, що її вірність поборе мою смерть...

Вона прилине пташечкою і воскресить мене...

Був подразнений і ходив по кімнаті. По довгій застанові говорив далї.

— Нині рано прокинув ся я під впливом темної грози... Отсе, з тугою століть стою серед пущі і гляджу в нескінчений хоровід живих і давно померших людий. Ідуть вони по одному поперед мене, я виджу наскрізь кожду душу, знаю кождий найтонший відрух, оцінюю, скільки дарів придбала одиниця для добра і краси і так довгими чергами переходить попри мене десятий, сотний, тисячний чоловік з мого віку й історичних епох. І багато з них не виділо перед собою, ні за собою нікого, лиш почували ся самі і поводили ся свобідно зі своїми вдачами, нахилами, вчинками і думками. Гурти ріжнили ся в поведеню духом часу і звичаю.

І лише в ряди-годи надходив иншою дорогою такий чоловік, що міг видіти мене й инших. Він приставав передо мною, ми глядїли хвильку в глибини наших душ і кивали мовчки головами.

І знов поза пропащим, мертвим трудом цілих сотень не добачаю того, за чим від віків тужить мій дух. Десятий, сотний і тисячний чоловік не придбав більше від свого попередника і всї вони схожі до себе. Тільки тут і там застрашує і морозить гниль, хижацтво і розбій на ближнім, а кождий з них має тільки одну і ту саму дорогу — до смерти, а жаден не має дару, сили ні відваги до величавого подвигу краси і посвяти.

Тільки десь там у біблійній темряві був один старий, осліплений герой, що могучими раменами потряс колюмни і закінчив день глуму і смерти.

Так переходив попри мене чоловік за чоловіком і той, що гордо держав ся і той, що двигав тягар нужди і горя — всї були безнадійно смутні і бідні і дорога всіх була однакова — до смерти...

. . . .

Товариш отворив вікно.

Місяць світив в повні. По однім боці змучене військо клонить головами як пристиглий лан жита, по другім молодий ліс. Довкола тиха мрія чарів, віддих диких квіток, нові паростки клювали ся з лона землї.

Товариш спер ся на варцаб і зітхнув.

— Настануть нові зела і цвіти, нові думки.

Я глянув зі своєї постелї в останнє на него, він розщіпав плащ, нараз затремтів, станув і диким зором вдивив ся в далеку просторонь.

II.

Досвіта вирушили ми до нового наступу.

Мій товариш упав в битві. Куля поцілила в чоло. Ми не могли навіть поховонити його, тільки рушили вперед.

Його оплакував весь народ, його твори появили ся в нових виданях, він став славний, дорогий для всїх.

Третого року війни віднайшов я його серед гірської, лісової пустари.

Голий череп відкотив ся на бік, в черепі загнїздили ся пташки.

Між його записками знайшов я отсю байку:

„Була пташка, що ніде не могла виховати собі дітий.

То яєчка їй хтось побе, то молоденькі забере.

Аж найшла вона голову з чоловіка і вивела в ній молодих. Вони питають ся мами:

— Ми не мали братів, ні сестрів?

— Не було, я не могла ніде вивести, аж найшла в лісї з чоловіка голову і в тій голові я вас вивела.

Вони кажуть:

— Мамо, треба сій голові віддячити ся.

Розлетїли ся по лісї, назбирали чарівного зїля, зібрали кости, склали до купи і той чоловік ожив.

Як він ожив тай каже:

— Боже, то я твердо заснув!...“

ВОЛ. ХРОНОВИЧ.

Туга за сонцем.

Три місяці мина вже нині
Від сего сумного часу,
В якім нам всім в отсій долині
Зайшло тут сонце за гору!
. . . .
Зайшло і більше не вказалось!
. . . .
Прийшли осінні вітри, хмари,
Закрили скелі, та верхи.
І мов страшні якісь примари
Блукали тутки серед тьми.
Та перейшло се!
Тяжкокрилі
І чорні хмари розійшлись,
Ожили знов арматні стріли
І синє небо, як колись
Стелить почало знов над нами
Свій теплолагідний жупан
І тілько десь ще між горами
Блудив засмучено туман!
Одно лиш сонце не вертало!
По щож властиво?
Чи-ж коли
Тут хто замешкував на стало
Отсю прогалину? О ні!!
Тут підчас мира і звірюка
Не радо йшла, хоч по верхах
Було їй рівнож не на руку
Стрільцям гуляти на очах!
Тут лиш війна отсе зробила,
Що з всіх і всюди силоміць
Пригнала люд і зароїла
Ним сю прогалину! І в розтіч,
Почувши перший гук канонів,
Пішла з сторін сих звірина,
Пішла з жалем і з тихим стоном
Шукати иншого кута!
Се тут! А там десь за горою
Недавно бачив я село,
Яке колись ще за спокою
Раділо сонцем і цвило.
А нині пусткою дишіло
І серед знищених домів
Стояв лиш жовнір і несьміло
На чорні згарища глядів.
Тут оживала ся пустеля
І гомоніла по ночах,
А там в розваленім костелі
Пугач лиш плакав по кутах.
Так сумно було! Ні одного
Не бачив [1] „Nona“ я тоді
І ні свойого, ні чужого
Не чув там слова!
Лиш сумні
На мене мури поглядали
Зі всіх кутів, зі всіх сторін
І мовчки, мовчки дивувались,
Чом я зайшов до їх руїн?
А так хотіло ся побачить
Якусь „matell-у“ [2]) молоду
І чорноокого „ragazz а“ [3]),
Та „materott оньку“ [4]) малу.
Хотілось сильно щось ніжного
Комусь в руїнах сих сказать,
Закликать тихо на дорогу
І теплим словом потішать.
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Опісля вже лиш іронічно
Витав я тутки кождий день,
Дививсь на світло дня скептично
И отупіло, мов сей пень
Сидів годинами в каверні,
Та часто скель сумних питав,
Коли, коли знов сонце верне
І кине жмінку лучів нам.
Не приходило!...
Ох, як сумно
Мені минали в той час дні,
Мов сей живцем забитий в трумно,
Так я тут мучив ся в скалі.
Мені здавалось. Ні Вселенно.
Се не прогалина сумна!
Се тільки молодість буденна!
Се моя втрачена весна!
Се той мій вік, який без сонця
Так марно горем пролетів,
Якому ніколи в віконце
Ні один промінь не світив.
Се рідний край мій!..
І думками
Я ніс ся в рідну вітчину,
Між люд свій бідний і часами
Я тут шалів вже! Ах, чому
Не міг я в тойчас позабути
На горе рідної землі?
Чому, чому в кайдани скута
Все привиджала ся мені.
Я чей-же в мріях і надіях
Був майстер, кажуть і поет!
Творив в них світи золотії
І міг був сплести так сонет,
Щоб від Карпат, Дністра і Сяну
Аж десь далеко по Кавказ
Міг край свій бачить в вільнім стані
І облечи його в гаразд.
А то привиджував ся тутки
Без сонця, волі й гаразду,
А бідний люд всіма забутий
Кляв лиш судьбу свою гірку!
О, не кажіть, що я ледащо,
Що гіршого не зна село!
Я се хотів, хотів горячо,
Лиш сонця в мене не було!
Часом, попавши у задуму,
Збирав я мрії весняні
І мов мистець, без сліз і суму
Будував світи золоті.
На них я бачив Україну,
Подружену з старим добром.
З кайдан добуту і з руїни,
А люд з піднесеним чолом!
Я так радів тоді, мій Боже!
Та дійсність мачуха сейчас
Вела мене на роздорожа
І руйнувала сей гаразд!
Збудившись з мрій, я біля себе
Лиш стіни бачив камяні,
А над собою клаптик неба
І скелі чорні, та сумні!
Без сонця люто поглядали
На мене з кождого кута
І страшно серденьку ставало
І плакала моя душа!
— І тут і там! — шептав я тихо,
— Нема в нас сонця, Боже мій!
— В руїні край наш, плаче лихо,
Живем без жадних вже надій!
До того так щось перед тижнем
Збісив ся вітер на верхах,
Забрав всі сльози від Адижі
І заревів тут по скалах!
Здавалось всім, що се вже пекло,
Що се не вихор так реве,
А якийсь демон лютий, скаженілий
Збожеволів тут і гуде!
Сім днів так бура ся шаліла!
Як втойчас жило ся мені —
Казать не хочу, бо не вміло
Я-б описав сї дні страшні!
По друге всьо се вже минуло.
Навіщо-ж горе споминать!?
Щоб ще прийшло раз? Ліпше було-б
Як не вертало би опять!
І аж доперва нині... нині...
Ні, ні, мій Боже! Красших хвиль
Не мав я навіть на Вкраїні
Посеред рідних сіл і піль!
Було полудне. Із каверни
Я десь в далечину глядів,
А біля мене сум химерний
Квилїв і тихо воркотів.
Нараз сум щез, весело стало,
Чогось сміятись забагло
І дивував ся я не мало,
Як де і звідки се прийшло.
Зиркнув в вікно! Не дав я віри,
Купалась в золоті скала.
Гей, чи не сонце? Із кватири,
Мов божевільний вибіг я!
— Оно! оно! . . . .
, ...
Безсильно впав я на коліна,
Рукми очи прислонив
І десь далеко на Вкраїну
Тихонько з мріями носивсь!
З очей полились тихо сльози..
Чогож я плакав? Чи тому,
Що так радів ним милий Боже,
Забувши всю його вину?
Чи лиш длятого, що за довго
Без сонця мучив ся я тут
І звикши жити тут без нього
Я тішив ся вже чим небудь!
— Ох сонце, сонце яснокриле! —
— Шептав я тихо, — Честь тобі! —
— Ти джерело житя і сили! —
— Ти свої лучі золоті —
— Зіслало тутки, щоб з зневіри
— Задуму серця увільнить, —
— Щоб весь мій сум і біль незмірний —
— На сильну віру замінить! —
— Чолом тобі могуче світло? —
— Всесвітний ґенію! Чолом! —
— Тобі, тобі подяка світа! —
— Тобі мій гимн і мій псалом! —

Давно за скелю покотилось
Чарівне сяйво, сум вертав!
І знов прогалина темніла,
Знов сумерк стіни огортав!
Лиш я оден, оден на скелі
Чув сонце в грудях і радів,
Хоч мою знищену шинелю
Ні оден промінь вже не усів.

І вірю я! Ось так, як нині
Зійшло тут сонце серед дня,
Так і моїй рідній країні
Зійде колись ще свобода!
Минуть ся злидні, чорна доля,
Не буде пеклом вже житє!
І на вільнім і власнім полї
Люд працювати ще буде!

В тирольско-італійськім диялекті значить: [1]) Nono — дідусь. [2]) Matella — дівчина. [3]) Ragazzo — парубок. [4]) Materotta — дівчинка.

АНДРІЙ БАБЮК.

В країні ніжности і чару.

— Не повірите, знаю, — говорив чорнявий стрілець без правої руки, до гуртка товаришів й товаришок, що відвідали його в шпитальній кімнаті — але мені байдуже... Просите мене, щоб вам оповісти про мої переживаня?... Добре, оповім вам, але не воєнні пригоди, воно у нас вже перестаріле... От радше послухайте, як то я забрив був в країну ніжности і чару... Правда, ви ще про таку країну не чули? То-ж слухайте як цікаві:

Було то по тяжкім дводневнім поході за ворогом. Ми заняли нові становища на узгірях. Мене, та ще кількох товаришів призначено одинцем на передні сторожі. Ніч була чудна, ясна та приманчива, а довкруги тишина як рідко коли. Було коло півночи як я підкрадав ся хильцем високою травою і приляг близько ліса на землї. Цївка мойого кріса звернена в сторону ліса, готова була кождої хвилї гукнути й викинути з себе смертну кулю на ворога, бо вказуючий палець правої руки спочивав легко на язичку. Очі мої приковані були до кущів темного ліса, а я на найменший шелест збудженої пташки в лісї здрігав ся і надслухував. Було тихо, навіть легкий літний вітрець не шибав ся поміж зелені віти. Минуло кільканайцять хвиль. Я умучений, знеможений, склонив голову на приклад кріса й на хвилиночку примкнув очі, ніби хотів пригадати собі, як то чудно булоби спочивати тепер... В одній хвилї пригадав я свій обовязок, підняв голову і глянув просто себе...

Глянув і — задрожав, стряс ся цїлий... В кущах ліса замаячіла біло-синява хмарка. Я приглянув ся ліпше. І диво! З хмарки виступила струнка постать дївчини. Ні, не дївчини а живої квітки. Смутне — ангельське личко і ясне розплетене волосячко, що спадало на біленьку шию та гнучкий стан і вилскувало ся золотистим проміном до місяця. Довга, білесенька як сніг одежа додавала її таємної поваги й лагідної ніжности, а у поясі виперезана легко синьою шарфою. Станула і як сполошена лания розглянула ся довкруги й надслухувала. Я запер в собі дух, і не знав, що робити. Стріляти не міг, руки дрожали а неспокійна думка мучила мій мозок...

Ступила кілька ступнів наперід, станула на пальці і випрямила ся так, що здавало ся, кости потріскають, закрила очі руками і так стояла кілька хвиль без руху. Довге — шовкове волосячко розвівав притаєний вітер — пустунець, а дозріваючі груди хвилювали роскішно..

Розкрила очі, станула свобідно, простянула ніжні рученята до мене і, — тихесеньким — благаючим на пів шепотом зачала говорити повільно:

— „Бачу тебе, то ти, один з міліонів нуждарів. Один з міліонів упослїджених нуждарів світа... Ти борець і я борець... В тебе зброя, у мене душа... Чиста — несплямлена душа... Чатуєш на людське житє, правда? Знаю то. І я вмисно прийшла до тебе, але я не Житє, я — Думка... Поневолена, закута Думка... Нема у мене свободи, нема волї... Ночами краду ся, щобя глянути на сей бурливий світ... На світ повний страхіть, грози і згуби...

Ти один з тих, що закували мене, покинули, осиротили...

Я — твоя невільниця... Тїш ся, ликуй, смій ся з вдоволя! Я-ж стою перед тобою — твоя рабиня... Твоє Житє, а моя рідна матїр прогнала мене, наняла собі другу Думку, бо розгуляла ся в танци шалу...

У нас богато крадьком криє ся таких як я і тихцем сумуємо за вами, за ненаситним — нерозважним житєм... Тужимо, плачемо рівночасно в тім часї, як наша мати Житє з наймитами — думками кермує вами і пяніє, шаліє в кривавім вирі... Я і богато моїх посестер на вигнаню, але в нас є своя країна.., Глянь!

Отсе наша вольна в неволі країна, країна ніжности і чару !!"...

Повела вокруг себе рукою і я побачив инший світ...

Побачив просторий сад, що тягнув ся в безконечність... На землї хитала ся шовкова травка та ріжнобарвні квітки... Квітки такі ніжнесенькі, що здавало ся за найменшим подувом леготу обсипали би ся... Одурюючий запах їх відбирав змисли, я пянів з подиву...

Тисячі подібних дівчат з болючим виразом смутку на погідних личках снувало ся по городї, а їх вигляд чарував мене, приковував до землї, я не міг встояти на місці, падав на шовкову траву й ніжні квіти, соромив ся сам себе...

Потім побачив я тисячі тисяч таких дівчат як нерухомі зі схиленими головками приклякнені на землї стояли у всїх закутках городу, ніби чудно вирізьблені монументи надприродною силою. Личка з виразом тяжких терпінь і болів закриті руками, а з синїх очий котили ся сльози, що мали краску крови... Вони падали на землю, і з них мигом виростали червоні як кров квітки з колючим бадилем... Довге — ясне волосячко нерухомо закривало гнучкі стани, а одїж була чорна... Була врочиста тишина, лиш чути було заєдно придавлені — таємні хлипаня смутних мар — дівчат в чорнім одїню...

— Бачиш, — сказала моя Думка — отсе наша країна... Се усї мої посестри, прогнані ваші Думки... А отсї в чорнім одїню нерухомі, се Думки тих, що впали уже обезсилені у вирі житевого шалу... Вони тужать за ними. Ми усї невольницї, усї!.. Та скажи, чи станемо ми ще вольними? Чи прийме нас ще мати Жите? Скажи? Не говориш, мовчиш.. Жаль менї тебе... Ще сьогодня, як земне сонце кине свої перші проміня на світ, ти покинеш крівавий вир, покинеш і не вернеш уже нїколи до нього... Памятай же, щоб увільнив мене, щоб приймив, приголубив до себе!.. Щоб я не терпіла, щоб не ронила сліз кервавих... Памятай-же!... Молю тебе, я — твоя невільниця!"...

І помалу усе никнуло, я побачив назад перед собою ліс і безкрає поле.. В голові шуміло, я лежав обезсилений... На дворі зоріло... Товариші підсунули ся до мене і окопали ся, Зі сходом сонця закипів шалений бій. В ньому стратив я праву руку і омлілий, стомлений в болях, покинув поле боротьби...

Знаю, що не повірите про що я оповідав, але менї байдуже... То належить також до тих гірких спомин'ів моїх переживань.,.

А ви як хочете, вірте або нї!..

ГАВРИЇЛ КОСТЕЛЬНИК.

Пропавші Сини.

Погинув жовнїр, нїхто і не знав,
Лиш тая куля, що його убила —
Лиш чорний ворон його відшукав,
А вістка за ним по світі ходила!

Писала мати журливе письмо:
„Мій любий сину! ах милий мій сину!
Давно від тебе нїщо не прийшло —
Чого не пишеш? що смутиш родину?

Як лист дістанеш, так вмить відпиши!
Щоб ми діждались, щоб не потерпали —
Хоч слово — слово одно нам пришли,
Щоб ми від тебе хоч вістоньку мали!

Від тої днини, як ти на війнї,
Я лиш одною турбую ся журбою:
Тобою журюсь на яві і в снї,
І плачу, синку, нераз за тобою!

Чи не ранений? чи не захорів?"
І се і теє питала ся мати —
А чорний ворон всю тайну відкрив,
Та він нікому не думав сказати!

Блудив же лист той по ріжних руках,
Вкінци — по тижнях — його завернули;
Ридала мати, що зріс її страх,
Та ще й надії на днї серця були.

Думки міняла: „Чи лист заблукав?
Чи син в полоні між чужинцями?"
А чорний ворон раз в раз долітав,
Де вбитий жовнїр лежав між корчами.

Писала мати ще і другий раз:
„Мій любий сину! тебе я шукаю —
Не знат про тебе а довгий вже час,
Кого питаю, той каже: „не знаю!"

Вже й другий син наш до війська пішов,
Та ще не в поли, він ще не воює —
І пише часто, що жив і здоров,

Пішов той лист, і у світі пропав;
А мати ждала — йшли днї за днями;
А чорний ворон раз враз прилїтав,
Де вбитий жовнїр лежав між корчами.

І другий згодом син в поли пропав,
Здеревіла мати — ждала й не ждала;
А ворон місце нове відшукав,
На першім місци тілько кість зістала!

Перший день.

Звільнена від ледяних оковів, вона пливе — пливе — мов чоловік, що думоньку дума, гадає.

З країв далеких у гості він прийшов — задумав ся, щось над собою — не клекотить іще — не бродить по багнї, шукаючи наживи.

Самітний бузьок — за скоро він сердега, прилетів, з країв далеких.

По мості пост самітний ходить — і думоньки здасть ся теж снує, на крильцях вітру їх пересилає... в Банат, Славонії, весняні вже обрії... на нивоньку, що теплїстю пашить, під немічнею жіночою рукою.

Залізний прут заржавів — не так блестів його лемїш.

Із хат дітвора вибігає — босенькі ноги червоніють — змарнілє личко всміхаєть ся до сонця.

З дороги жаба, звинно скаче в рів, ховаєть ся — і вона вичікує весни.

Почтар із торбою їде з міста — писанїчка несе з усього світа — письма батьків, синів, мужів, братів — а може... і до коханої дівчини заблукалось яке?

Над нивами, звільненими, що йно від снїгу — звіночок дзвонить — нї. то він, жайворонок — товариш хліборобів.

Мов дівчина-підросток, глядить і визирає, із ненечки-землї, веснівка — і до сонця з тугою всміхає ся.

У воздухах гуде і торкотить — буяє там орел модерний — на муравлину людську працю він глядить — під хмарку вже підлетів — сховав ся в її обійми — зник.

Зайшло вже сонячко — приходить вечір, той перший, весняний.

За річков дими і вогники заблимали очима. Чи то душечки поляглих, борців-героїв, вийшли, витати і собі весну?

Чи лиш мана і злуда се?

Може село горить? Два села в купі?

Так нї, вогонь держить ся все землї.

Се наші панські, запалені горять — нескошені — торічні.

Гаснуть вогники... ніч чорною птахою спускає ся на село.

Яр.

Скликане парляменту з кінцем мая.

ВІДЕНЬ. (Ткб.) Президія німецького національного Союза відбула вчера перед полуднем кількагодинне засїданє. Взяли в нїм участь також міністер торговлї Урбан і президент палати послів Сильвестер. Говорено про внутрішне політичне положенє і про справу скликаня Державної Ради та про приготоване умов її скликаня. Підчас нарад заявив міністер торговлї, що скликане Державної Ради наступить з кінцем мая, а оголошене скликаня на 14 днів перед тим.

Загальне, рівне, тайне виборче право в мадярськім соймі.

БУДАПЕШТ. (Ткб.) Вчерашне засїданє Палати послів сойму було скликане на 7·30 г. вечером. Отворене засїданя дещо припізнилось. О год. три чверти на 7 прибув на салю віцепрезидент Шаш, а за ним війшли президент міністрів і инші міністри.

В тїй хвилї повстав на лївицї крик. Посол Шмречанї кличе: „Нехай живе загальне, рівне, тайне виборче право!" — Голосні оклики лївицї: „В тїй палатї не можна говорити про нїщо инше, як тільки про виборче право!" — До президента міністрів посли кличуть; „Подайте ся до димісії!

Віцепрезидент перериває засїданє. Буря змагаєть ся. Посли лївицї кричуть безнастанно в сторону правительства: „Подати ся до димісії! Стид! Предложіть виборче право!" — Віцепрезидент просить о спокій. Крик стає ще сильнїйший.

Встає з місця п. Шмречанї. Гучні оклики на лївицї: „Слухайте Шмречанїя!"

Підчас криків предсїдатель перериває засїданє.

По годинній перерві приходить на салю президент міністрів ґр. Тіса. З лївицї відзивають ся іронїчні голоси. „Чи ви приносите виборче право? Найлїпше буде, як ви подасьте ся до димісії!" Инші посли кличуть: „Слухайте, що скаже Шмречанї про панораму!"

Віцепрезидент Шаш сїдає на фотели президента. В тїй хвилї повстає крик. Знов беруть в нїм участь головно посли з партії Каролїя. Відзивають ся оклики: „Нехай жиє загальне, рівне, тайне право виборче!" Ті оклики тривають без упину так, що предсїдатель мусить перервати що-йно отворене засїданє.

Друга перерва тривала тільки кілька хвиль. О год. 8 мін. 10 заявляє през. Шаш, що знов отвирає засїданє,

(Гучні оклики і великий крик на лївицї).

Президент мін. ґр. Тіса представляє серед криків письмо Монарха, яке відкладає Палату. Предсїдатель велить відчитати письмо. Правиця приймає його гучними окликами: Eljen! Предсїдатель заявляє, що Палата з честю приняла до відомости письмо Монарха. Замикає засїданє о год. 8 мін. 15. (Крики на лївицї тривали далї).

БУДАПЕШТ. (Ткб.) На нинїшнім засїданю Палати панів принято до відома шестий звіт президента міністрів про ужите надзвичайної власти підчас війни. В суботу пополудни відбудеть ся засїданє, на якім буде відчитане письмо Монарха в справі відложеня сойму.

Війна.

Замішане в Росії.

ГАПАРАНДА. (Ткб). На зїздї сторонництва кадетів в Петроградї б. московський посол Мандельстамос заявив, що Росія мусить згинути в наслідок подвійного правительства. Треба се поборювати всіми середниками.

Инші бесїдники заявили, що серед сільського населеня є дві струї: селянська інтелїґенція є за републикою, а решта за царем. Грозить отже вибух заворушеня.

Становище Арґентини.

ЛЬОНДОН. З Buenos Eires телєґрафують: Хоч арґентинське правительство задумує на разі задержати невтральність до хвилї, в якій будуть нарушені права Арґентини, то однак заявило воно свою згідність з полїтикою Злучених Держав.

Америка а коалїція.

АМСТЕРДАМ. (Ткб.) До „Times a" доносять з Вашинґтона д. 11. с. м.: Американське правительство все ще відтягаєть ся від заключеня формального союза з коалїцією. Формальний договір треба би предложити сенатови і був би він виставлений на ріжні атаки доктринерів.

Петроградська залога за дальшою війною.

ПЕТРОГРАД. На зборах скликаних партією „Вітчина і народна армія" представники петроградської залоги рішили подати до відомости цїлого виділу делеґатів робітників і жовнїрів отсю резолюцію, яку вручено також тимчасовому правительству:

Вести далї війну аж до забезпеченя свободи, здобутої народом і військом. Вести далї війну, аж до побідного кінця, бо армія знає, що навіть мир, який привертає давні границї, а заключений без згоди союзників, був би понижаючим миром, пробою зради, яка нас відкинула би від вільної Анґлії, републиканської Францїї, від Бельґії, Сербії, Чорногори і Румунії, що за справою приятелїв були виставлені на спустошенє, — такий мир був би зломанєм торжественної присяги. Відбудувати свобідну Польщу, яка обіймала би польські области Німеччини і Росії.

До осягненя сих цїлий жадають зібрані від виділу делеґатів робітників і жовнїрів:

Виділ має всіми силами підпирати правительство, доки воно береже інтересів народа і є спосібним до привернєня ладу, який тепер конечний. Виділ має здійснити всякі жаданя за посередництвом тимчасового правительства, котре є одиноким орґаном, якому край і армія прирекли вірність. Виділ має полагодити всякі

ріжниці думок серед робітників та ріжниці між перзоналом і управою фабрик і заведень, бо дезорґанізація промислу загрожує армії.

Далі, — що до жовнірів і офіцирів: Напружити всї сили до приготовань до боротьби. Жовнїри, вільні від турбот, мають привернути карність на основі нового демократичного порядку, а не забувати, що тільки армія злучена карністю є небезпечна для неприятеля, а не сама боротьба зоружених сил. Врешті додержане присяги зложеної тимчасовому правительству і цілковите підчинене себе командантам се святий обовязок жовнїрів усїх степенів. Жовнїри мають мати до правительства повне довіре.

Українські народні стипендії.

На засїданю комітету помочі для української шкільної молодїжи в Празї, що відбуло ся 7. цвітня в Українській бурсі в Нуслях, предложив Вп. гофрат Пулюй подячний лист дирекції укр. прив. гімназії в Долині з фотоґрафіями учит. збору і учеників, і листи всїх учеників, що досї дістали народні стипендії. Окрім того предложив ще більше число нових подань о стипендії і подав радісну вістку, що дякуючи щедрим дарам добродійної громади Тустановичі, Д-ра Еміліяна Кольбена, директора тов. Elektrizitäts-Aktiengesellschaft vormals Kolben et Comp. в Празї, та инших добродіїв, есть спромога признати більше число нових стипендій.

На внесене Вп. гофрата ухвалив комітет зложити 150 К в щадници „Böhmische Sparkasse“ в Празї для Михайла Дячука, ученика 8. кляси гімназії в Жовкві. Тая квота має служити йому як початкова поміч в той час, як поступить на університет.

Потім предложив п. гофр. Пулюй 15 подань о стипендії, з котрих 12 прихильно полагоджено. Стипендії признано: для одного слухача університету, для двох учениць учит. семінарійних курсів і для девятьох учеників гімназій. Майже всі стипендисти винявши малолїтних, суть членами протиалькогольного товариства „Відроджене“.

Стипендії дістали: Володимир Угриско, слухач медицини у Віднї 300 К, Іванна Ковердович, учениця 4. семінарійного учительського курсу і Олена Недїльська, абітурієнтка учительського курсу, обі в Празї, кожда по 150 К, Михайло Ярема, учен. 7 кл. укр. гімн. в Перемишли 150 К, Володимир Громницький, учен. 6. кл. акад. гімназії у Львові 150 К, Ілія Баран, учен. 6. кл. філії ц. к. акад. гімназії у Львові 150 К, Теофіль Глібовицький, учен. 5 кл. укр. гімн. курсів у Відни 100 К, Роман Сказинський, учен. 4. кл. філії ц. к. акад гімназії у Львові 150 К, Тарас Чужак, учен. 4 кл. укр. прив. гімназ. в Долині 100 К, Михайло Кулик, учен. 3. кл. філії ц. к. акад. гімназії у Львові 150 К, Лев Лозинський, учен. 1. кл. ц. к. акад. гімн. у Львові 100 К, Константин Шифмілер, учен. 1. кл. ц. к. акад. гімн. у Львові 100 К. Стипендисти мають прислати свої квіти під адресою: Hofrat Dr. Iwan Puluj in Smichow, Fibichgasse 1268 а на квітах мають бути наліплені марки УСС. Стипендії будуть вислані по одержаню квітів чеками почтової щадниці у Відни.

На тому засїданю предложив п. Самоверський рахунок реставраторки за поливку, подавану дітворі української школи в Бжевнові і комітет ухвалив виплатити виказану квоту на руки реставраторки.

З уваги на дійстну і незаперечну обставину, що український нарід більше як инші народи в Австрії примушений шукати спасеня в самопомочі, розширив наш комітет — як вже було оповіщено — свою опіку на цїлу українську шкільну молодїж Галичини і Буковини. Вп. Голова наш відкликнув ся до земляків-патріотів о поміч і при їх помочі спроміг ся досї наш комітет призначити 4.900 кор. на стипендії для найздібнійшої молодїжи, що і під лютий час війни при найбільших недостатках пильнує наукової працї. Тая молодїж приготовить народови нові кадри духових борців, що будуть йому дуже потрібні в часї мира. А як здаєть ся мир, всїми людьми так дуже бажаний, вже наближаєть ся, а може вже й не далеко перед нами.

Великі дїла творять ся тепер на світї, котрого міжнародні основи зрушились. Творім і ми Українцї те, на що сил наших стане. Будьмо свідомі великої хвилї, великої цїли і великих горожанських обовязків наших. В молодїжи добре вихованій, характерній, чесній і правдивою наукою освіченій лежить цїла будучність народа. Після нас не буде нас, а буде молодїж наша — така, яку ми виховаємо. Вона мусить потім стояти в обороні прав українського народа, бо міжнародна духова боротьба нїколи не скінчить ся. Завсїгди так буде, що більша духова сила переможе меньшу.

Кличемо: Нарід сам собі! Кого стане, нехай жертвує! Нарід, що вміє жертвовати, не пропаде! Успіхи подвигів наших, хоч вони малі, нехай будуть заохотою до дальших і більших жертв на благородну цїль: на самооборону українського народа.

Жертви просимо висилати під адресою: Hofrat Dr. I. Puluj. Smichov Fibichgasse 1268.

Христос воскрес! Дасть Бог, що воскресне й Україна наша і заживе новим красшим житєм!

Комітет помочі для укр. шкільної молодїжи в Празї.

НОВИНКИ.

— В день Господнього Воскресеня засилаємо всім нашим Предплатникам, Читачам і Прихильникам Щасливих Свят! Христос воскрес!

— Українцї в київській міській думі. Київська міська дума на засїданю 21. (ст. ст.) марта, вислухавши заяву зєдинених українських орґанізацій, які домагають ся, щоби в склад думи приняти представників українського народу, рішила одноголосно приняти в склад думи проф. Михайла Грушевського, Івана Стешенка, лїкаря Антоновича і робітника Тертичного.

Отже дума кооптувала 4 Українцїв, — міра, яка очевидно можлива тільки в революційних часах. — („Дїло“).

— Український зїзд в Проскурові. З Проскурова доносять, що там відбуде ся 26, (с. ст.) марта окружний український зїзд з широкою програмою. — („Дїло“).

— Освячене духовенства. Перед Апостольскою Столицею стоять великі трудности внаслїдок улекшеня петроградським Синодом супруж галицьких збігцїв і закладників. Петроградський Синод позволив унїятським Українцям заключати супружа після православного обряду, диспензуючи їх від предложеня якого небудь документу про безженний стан і так помимо істнуючого супружа в вітчинї уможливляючи їм заключеня другого супружа в Росії. Наміренем Синоду при тім було те, щоби винні духовенства не могли вже вертати до своєї австрійської вітчини, а полишились горожанами Росії. Апостольська Столиця усильно заходить ся коло того, щоби запобічи релїґійно-церковними наслїдкам отсього противного міжнародному праву поступованя.

— Крадїж цїнного образа в Будапештї. На малярській виставі в народовім сальонї в Будапештї витяв і вкрав перед святами оден з гостий образ Тормая на східну тему, який представляв велику вартість.

— Українські закладники в Київі. З Штокгольму доносять: Dziennik Kijowski пише: Українські закладники з Галичини, що перебувають в Київі, зложили презесови ради мінїстрів меморіял, в якім виложили всї подробицї свого увязненя з просьбою злагодити їх долю. На засїданю виконуючого комітету з д. 22. марта на внесене прокуратора судової палати Чебакова про конечність вияснення долї осіб, задержаних через військові власти в характері закладників, котрі знаходять ся в Київі, ухвалено порозуміти ся з головним начальником київського військового округа в справі їх освободженя. Кромі того комітет признав конечним звернути ся телєґрафічно до презеса мінїстрів кн. Львова і мінїстра війни А. Гучкова за скасованем ганьблячої свобідну Росію інституції закладників.

— Вісти з російської України. „Дїло“ доносить: Володимир Науменко помістив в „Київській Мисли“ статю про націоналїзацію школи на Українї, написану з приводу розпорядку нового мінїстра просвіти Мануїлова про українську мову в школах російської України, в котрій читаємо:

„Після двовікової несправедливости приємно було прочитати в офіціяльних розпорядках тимчасового правительства рядки про міри що до народної просвіти в місцевостях з українським населенем. Само собою розуміє ть ся, що сї міри треба вважати за тимчасові, бо утворити повну, гармонїйно збудовану схему просвітного механїзму на Українї після вікових лихолїть, які вона пережила, не так легко і просто. В сїм випадку важне се, що нове мінїстерство признало основний принцип: в місцевостях з українським населенєм не може бути в переслїдуваню й погордї українська мова, як се було доси, а навпаки вона повинна заняти почесне місце в школї для лїпшого осягненя педаґоґічних задач і для розвитку тої виховуючої основи в дїтях і молодцях, яка опіраєть ся на розумній любови свого рідного і на признаню та пошанї добрих сторін своєї національної істоти“.

Тексту розпорядку мінїстерства просвіти, з приводу якого написана ся статя Науменка, ми не маємо, але з дальших виводів його статї можемо установити головні точки сього розпорядку. Він постановляє:

1) В народних школах заводить ся наука українською мовою, при забезпеченю прав національних меншостий; російська мова є обовязковим предметом науки від другого року науки.

2) В учительських семинаріях і інститутах України заводить ся науку української мови, лїтератури, історії й ґеоґрафії.

3) В висших наукових заведенях заводить ся катедри української мови, лїтератури, історії і права.

В дальших своїх виводах Науменко вказує на те, що розпорядок мінїстерства нїчого не згадує про середну школу, і домагаєть ся як тимчасової міри, щоб у середній школї заведено факультативно науку української мови й обовязково науку української лїтератури, історії й ґеоґрафії.

— Воєнна жінка. Ополченець мазур, Ручка зі Скалицї був при переглядї, але не взяли його. Жінка надїяла ся, що він буде жовнїром, а вона буде побирати державний причинок. Коли Ручка вернув домів і сказав жінцї, що його не взяли, вона розлютила ся й обіляла йому лице горшком окропу.

— Похорони жертв революції в Петроградї. Дня 5. с. м. начало ся там похоронне торжество. 200 мужеських і жіночих трупів держали 20 днів в замороженім станї в металевих домовинах в головних міських шпиталях. Похоронний хоровід складав ся з шістьох окремих походів, які збирали ся в головних дїльницях міста і мали опісля злучити ся на Марсовій площі, де вже від кількох днїв приготовлено великанський спільний гріб.

Коли кождий з походів наближав ся до площі, робітники і жовнїри несли тїло своїх убитих товаришів і складали до гробу.

Опісля похід не задержував ся і йшов далї з музикою і хоругвами до призначених на ту цїль фабрик та бараків, де їх розвязувано. Коли поодиноку домовину спускали до спільного гробу, давали арматній стріл з Петропавловської твердинї, в якій як вязнів замкнено понад сто всяких достойників давного державного устрою.

Всї фабрики, робітві, школи, банки й уряди були замкнені, деякі дневники зовсїм не вийшли.

Для вшанованя памяти убитих утворено богато публичних добродійних інституцій, а місто взяло на себе обовязок удержаня родин жертв революції.

Від р. 1866 повішено і розстріляно на царський приказ 32.706 російських революціонїстів, між ними богато жінок.

— Товариство „Маківка“. На памятку великої, славної в історії теперішної війни, битви на Маківцї, котру обороняли наші геройські січові стрільцї перед величезною перевагою ворога і за котру одержали наші славні охотники, січові стрільцї найвисшу похвалу своїх начальних командантів основано в минувшім роцї краєве товариство господарсько-торговельне „Маківка“, стовариш ене зареєстроване з обмеженою порукою в Новім Санчи.

Члени складають по 10 корон на удїл і одну корону на вписове і обовязують ся до трикратної поруки. Статут товариства, се точно переписаний взірцевий статут, який перед війною зладив наш Краєвий Союз Ревізійний для стовариш ень господарсько-торговельних. Після постанов статута підлягає товариство контроли ц. к. суду окружного як торговельного в Новім Санчи, а також ревізії Краєвого Союза господарсько-торговельних спілок (Сїльський Господар) у Львові і нашого Краєвого Союза Ревізійного у Львові.

Як головну свою задачу поставило собі товариство „Маківка“ поміч для воєнних інвалїдів українських січових стрільців і виконує сю свою задачу в сей спосіб, що вишукує для наших воєнних інвалїдів інтелїґентів і ремісників відповідні посади і занятя а рільників, котрі покищо не можуть вернути до свого родин.

ного села примішує на винайменних, тепер через попередних власників опущених, рільних господарствах і дає їм підмогу на закупно худоби, знарядів рільничих і насіня.

Се робить ся тепер. На будуче наміряє товариство „Маківка“ закупити більший фільварок і утворити там оселю приют для тих воєнних інвалідів, котрих війна так обезсилила, що они справді до жадної уже праці нездібні мусіли б проживати на ласці чужих людий.

Се ціль „Маків и“. А фонди?

Нарід зрозумів вагу хвилі і потребу помочи для борців за волю народа і з усіх усюдів пливуть добровільні жертви, збирані при усяких нагодах і уділи, які збирають в кождім селі, свідомі великого діла люди.

На перших Загальних Зборах товариства „Маківка“ кинено клич „Кожда свідома одиниця повинна стати членом „Маківки“ і клич сей що раз більше находить приклонників і то у всіх верствах нашої суспільности.

Поява відрадна і незвичайно гарна!

Ми значить, український нарід, хоч як богато потерпіли через отсю світову війну маємо ще на стільки моральної сили, що потрафимо послідне жертвувати, щоби дати поміч і забезпечити супокійний кут і теплу ложку страви тим, котрі проляли кров свою неповинну, та понесли свої буйні, молодечі голови на жертвенник слави за волю та красшу долю України.

Нині святкуємо торжественно одну з найбільших подій, роковини крівавої битви на Маківці і в сю велику хвилю, коли наші народні маси злучені ще раз в одну могучу, святим огнем самопожертвованя загріту громаду, пригадаймо отсей клич, кинений на перших зборах товариства „Маківка“ і рівночасно в усіх громадах нашого краю поновімо велику ухвалу і рішаймо одноголосно: „Кожда свідома одиниця повинна вписати ся в члени „Маківки“.

І як доказ сеї нашої однодушної ухвали, як надію і запоруку лучшої долі посилаймо всі враз і кождий зокрема свою пайку (10 корон на уділ і одну корону на вписове) до каси товариства „Маківка“.

Щоби се желане сповнило ся — тричі урра!

Гаразд!

Василь Сідельник.

— **Жертва.** А. О., непринятий гонорар дром Ст. Гасюком. ц. і к. військовим лікарем 10 кор. на Волинські школи і 20 кор. на оселі У. С. С. („Маківка“).

— **Дирекція почт і телеграфів оголошує** Тепер вільно висилати приватні пакети тільки: до слідуючих полевих почт зглядно етапових означених числами: 2, 4, 5, 11, 24, 26, 33, 39, 46, 49, 51, 53, 55, 63, 76, 88, 95, 103, 115, 120, 124, 131, 138, 142, 144, 145, 147, 150, 153, 161, 165, 167, 168, 170, 171, 172, 175, 176, 177, 178, 180, 183, 184, 185, 187, 188, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 203, 205, 209, 211, 212, 218, 220, 221, 223, 224, 229, 230, 232, 234, 235, 239, 240, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 254, 255, 256, 258, 259, 260, 261, 262, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 304, 307, 316, 318, 324, 332, 333, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 341, 343, 344, 346, 348, 354, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 385, 386, 387, 388, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 369, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 431, 132, 433, 434, 435, 436, 437, 439, 440, 443, 444, 445. 446, 448, 450, 508, 510, 511, 512, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 528, 529, 530. 600, 602, 605, 608, 611, 612, 613, 616, 617. 618, 620, 621, 623, 625, 628, 629, 631, 632, 633. 634, 635, 636, 639, 640, 642, 644, 647, 648, 649 і 650.

До сталих (не означених числами, а тільки названих після місцевости) етапових урядів почтових на окупованій области Королівства польського, Сербії, Чорногори і Альбанії, приватний рух пакетовий допущений під істнуючими услівями в слідуючих розмірах: а) до всіх етапових урядів почтових названих після місцевости в Королівстві польським і Сербії, б) до всіх названих після місцевости етапових урядів почтових в Чорногорі і Альбанії з вимком етапових урядів почтових Андрієвіца, Даніловґрад, Дульціоно (Ulcini) як рівнож Река в Чорногорі і Пука в Альбанії які для приватного руху пакетового і на дальше замкнені.

— **Слідуюче число „Українського Слова“ появить ся в середу рано в звичайній порі.**

Бл. п.

Др. Омелян Левицький

адвокат краєвий в Долині, Сотник У. С. С., голова згл. член усіх українських Товариств долинських, многозаслужений діяч долинського і иниих повітів в Галичині

поляг геройською смертю на сніжних верхах Карпат дня 22. марта 1917.

За упокій його душі відбуде ся заходом українських долинських Товариств дня 23. цвітня 1917 о год. 9 рано в місцевій церкві в Долині

Поминальне Богослуженє

на яке запрошує ся членів українських Товариств в Долині і знакомих Покійника. Просить ся рівнож Долинщину, щоби як найчисленнійше на тім Богослуженю вшанувала память так заслуженого Сина України. 2—3

Долинські Українські Товариства.

ОПОВІСТКИ.

Субота, дня 14. цвітня 1917

Нині: 14. цвітня гр.-кат. Велика Субота, римо-кат. Валеріяна.

Завтра: 15. цвітня гр.-кат. Воскрес. Хр., римо-кат. Людвини.

○ **Церковна музика.** В Преображенській церкві в часі Великодних свят буде співати мішаний хор під управою Вп. о. професора І. Туркевича.

○ **Студію про Шевченка.** з під пера проф. дра Альфреда Єнзена, визначного шведського ученого і поета, обговорить на запрошене польського товариства „Лектор“ у Львові, письменник Сидір Твердохліб, в сальонах сього товариства при ул. Миколая ч. 23. II. пов. трегого дня Свят Великодних, т. є. в вівторок д. 17. с. м. о 7. год. вечером. Друкования запрошеня при вступі. Білети по 1 К, абоненти „Лектора“ платять половину.

Другу часть прелекції виповнить відчитане С. Твердохлібом вибраних поезий Шевченка у власнім, польським перекладі.

○ **Для відбудови краю.** При краєвім Товаристві господарським „Сільський Господар“ у Львові, ул. Зіморовича ч. 20. І. пов., урядує постійно українське „Технічне Товариство“ як технічна Комісія для справ відбудови краю.

Задачею Технічної Комісії є: уділювати всяких технічних порад і пояснень в справах відбудови краю, виготовляти всякі пляни, кошториси і оцінки шкід воєнних, удержувати тісний контакт з Централею відбудови в Кракові, з Експозитурами, товариствами, ремісничими, підприємцями і продуцентами.

4—?

○ **Гурмак Василь,** з Назавізева повіт Надвірна, тепер у Відни, пошукує матір Ганну, жінку Івана і родину. Просить о вістки. Відень VIII. Langeg, 5. Ukrain. Damenhilfs-komiteé.

○ **Оселі для інвалідів У. С. С.** орґанізує Товариство „**Маківка**“ в Новім Санчи. Уділ 10 корон, вписове 1 корона. Посередничить в вишукуваню посад для інвалідів У. С. С. і приймає добровільні жертви на закупно осель.

○ **Святочний** репертуар Укр. театру. В неділю, дня 15. цвітня 1917 „Маруся Богуславка“, історична народна драма в 5 діях Старицького.

В понеділок дня 16. с. м. дві виставі. О год. 3 пополудни „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“, нар. драма зі співами і танцями в 5 діях Старицького.

Вечером о год. $7^1/_2$ „Наталка Полтавка“, нар. оперетка в 3 діях І. Котляревського.

Ві второк дня 17. с. м. „Запорожець за Дунаєм“, нар. оперетка в 3 діях Артемовського.

Початок всіх вистав точно о означеній годині.

Послідні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 13. цвітня.

Східний і південно-східний фронт:

Не приключило ся нічо важного.

На Італійськім фронті:

Арматна борба на плоскоузгірю Красу і в долині Віпак є дальше оживлена, при добрих обсерваційних условинах.

Заступник шефа Генерального штабу
пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

З ГОЛОВНОЇ. НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 13 цвітня 1917.

Західний фронт:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

На північнім крилі поля битви під Арра — протинаступом вирівнано початковий сукцес сильних анґлійських наступів на Амбр і Ґіванж ан Гоель на простороні від дороги з Арра до Жаврель аж до ріки Скарп відперто неприятельські дивізиї, які два рази йшли до наступу і задано їм великі втрати. На південний схід від Арра не повело ся кілька наступів, також і неприятельській кінниці.

Над дорогами з Перон до Камбре і Ле Кателе менші боротьби коло Гуданкур і Арґікур. Огонь на Ст. Кентен і на лінії, що притикають з полудня — тривав також і вчера. Приготовлював він французькі наступи, які розпочали ся нині рано по обох берегах Соми. Вони не повели ся.

Фронт пруського наслідника престола:

Завзята битва артилерії вздовж Есн і з західній Шампанії триває далі зі змінною силою. На кількох місцях відперто вивідні відділи, як висували ся на перед. 100 французів остало в наших руках.

Фронт князя Альбрехта віртемберського:

Положене не змінене.

На заході втратили неприятелі 13, на сході 2 самолети.

Перший ґенеральний квартирмайстер Людендорф.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають всі бюра по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Ціна оголошень:

За оголошеня числимо за одношпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 60 сот., за стрічку, а в оповістках 80 сот., в редакційній части 1 К. Звідомленя про вінчаня, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку найменше 4 К. Дрібні оголошеня за слово 10 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошеня за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Дентистичне заведенє

Д-ра Олександра Барвінського

при вул. Сикстуській ч. 17.

Виймоване зубів без болю і пльомбоване.

Штучні зуби в кавчуку, золоті і платині.
Пацієнтів з провінції залагоджуєть ся в найкоротшім часі.

Адвокат

Др. Ізидор Голубович

перенїс канцелярію з Тернополя і веде її

у Львові, ул. Руська ч. 3. I. пов.

Оголошеня.

Голоду і дорожні не буде — єсли кождий кусник землї обсієте яриновим насїнєм. Всі свіжі насїня поручає І. Борис, Перемишль. 8—10 з.

Глядає господнї на село священик. Вимоги: веденє хатного господарства і доглядане хорого. Зголошеня особисті хор. В. Щуровський ул. Петра Скарги ч. 2 а. Письменні о. І. Щуровський Стинява нижна п. Любінці ад Стрий. 3—3

Хто має вояка в родині, то мусить знати про: І. Причинок на удержане. Хто є родиною покликаного. II. Воєнні виселенці. III. Права інвалідів. Додатки на зранене. Родини інвалідів. Побори інв. офіцирів. IV. Права вдовиць і сиріт по жовнярах. V. Права родин по пропавших без вісти. VI. Додаткові запомоги до пенсії для інвалідів і їх родин і и., які подає „**Інформаційний календарець**“. Ціна з пересил. 1 шт. 40 сот., 12 шт. К 3·50. „**Жовнярський**“ Ціна 30 сот., 12 шт. К 2·50.

Висилає ся також: Оскар Уайльд „Сфінкс без тайни“. Книжка чудових 1 мистецьких оповідань з анґл. мови. Укр. видавництва „**Нова Культура**“ ціна в опасці К 1·70, з поруч. перес. К 2·—. **Проспект на жадане.** 7—10

А. Березовський, Львів, Карпінського ч. 19 а.

Одиноке українське Товариство взаїмних обезпечень на житє і ренти

„КАРПАТІЯ“

Почесний президент Його Екселенція митрополит граф Шептицький.

Товариство оперте на взаїмности, а через се усі зиски припадають самим членам. Ручить вже по трех лїтах неоспоримість і незапалість обезпеченя. Признає по трех лїтах право викупу, а також вже по трех лїтах уділює позички на низькі відсотки. У всіх справах звертати ся на адресу:

Львів, вул. Руська ч. 18.

Години урядові: від 8 до 2.

Артистичні картки, народні типи і види (Галичини і Волині) любовні, воєцькі, цвіти, і всякого рода новинки в переп. листках можна найдешевше купити лиш у М. Гануляк, Львів, Куркова 10. 100 шт. з почтою 7 К; 500 шт. 34 К; 1000 шт. 60 К. 1—2

Налїпки

до украшеня вікон
в роковини битви
на

Маківці

29. IV. — 1. V.

по 10 сотиків

висилає за посліплатою

Василь Стїдельник

Лавриків, почта Добросин.

Налїпки **Налїпки** **Налїпки**

6—10

Дуже важне!

Хто хоче без учителя научити ся по німецьки, не хай замовить собі сейчас українсько-німецький

САМОУЧОК

укладу О. СОЛТИСА (3-ге видане). Ціна 1 К 40 сот. з почтовою оплатою 1 К 60 сот. (10 штук 13 К 80 сот. 25 шт. 30 К 80 сот. вже оплачено). Висилає ся лише за готівку. Замовленя і гроші прошу присилати на адресу А. ОКПИШ, Львів ул. Кадецька ч. 4.

Увага: Сей Самоучок уложений після випробованого вже способу научаня! Важне і для учителів уділяючих початків німецької мови як також учеників і приготовляючих ся до вступних іспитів.

21. ТОМІВ 21.

Творів української літератури

від Котляревського до Руданського включно, з редакції П. Юліяна Романчука, накладом Товариства „Просвіта“ у Львові, на добрім папері, гарний друк, у полотняній оправі з витисками коштує К. 52·50, в оправі півполотно з витисками К. 42·—.

Поодинокі томи 1) в полотняній оправі К. 2·50, 2) в півполотно К. 2·—. При замовленю всіх томів нараз оплачуємо порто самі а при замовленю поодиноких томів належить долучити 45 сот. на рекомендоване порто (або 72 сот. на фрахт, коли замовляє ся більше як два томи нараз). Твори обіймають слїдуючих письменників і поетів:

- книжка 1. І. Котляревського, П. Артимовського Гулака, Е. Гребінки, стор. 536; другий наклад.
- „ 2. і 3. Григорія Квітки — Основяненка в 2 томах, стор. 544, 552, другий наклад.
- „ 4. М. Шашкевича, Я. Головацького, ст. 456, другий наклад.
- „ 5. Н. Устияновича, А. Могильницького стор. 512, другий наклад.
- „ 6. А. Метлинського, М. Костомарова, стор. 496.
- „ 7. і 8. Тараса Шевченка в 2 томах (ст. 552, 544, третий наклад.
- „ 9, 10, 11, 12, 13, 14, П. Кулїша в 4 т., стор. 504. 560, 576, 528, 560, 700.
- „ 15. і 16. І. Воробкевича в 2 том., стор. 420, 420.
- „ 17. Л. Глїбова, Кс. Климковича, Вол. Шашкевича, стор. 592.
- „ 18. Ол. Стороженка, стор. 592.
- „ 19, 20, 21. Ст. Руданського в 3 томах, стор. 456, 456, 480,

Висилаємо лише за попередним надісланєм готівки. Радимо спішити ся з замовленями, тому що деякі томи на вичерпаню а новий наклад не скоро буде можна зробити. — Замовленя і гроші слати на адресу: Канцелярія Тов. „Просвіта“, Львів, Ринок 10.

Великий український співаник

Наша дума

Зладив Антін Гапяк.

(Друге видане, справлене і побільшене).

182 пісень **200 коломийок**

Пісні получені на шість груп:
I. Патріотичні і політичні (21 пісень).
II. Історичні (19 пісень).
III. Станові: а) козацькі (17 пісень), б) чумацькі (7 пісень), в) бурлацькі (7 пісень), г) опришківські (3 пісні), д) побутові (18 пісень).
IV. Січові, сокільські, стрілецькі (26 пісень).
V. Любовні (64 пісень).
VI. Коломийки (200 пісень).

Окладинку Співаника прикрашує гарна вінєта, виготовлена арт. малярем Буцманюком а першу сторону образець „Вїзд Б. Хмельницького до Києва“ (відбитка звісного великого кольорованого образа арт. маляра М. Івасюка) та кромі сього при початку і при кінци кождої групи, уміщена гарна відповідно дібрана ілюстрація.

Ціна співаника „**Наша дума**“ **К 2·80** (оправлений в полотно К 4·50).

Сей великий Співаник можна набути також окремими частями а іменно: часть перша п. з.

„Наша Слава“

у якій поміщені пісні патріотичні і політичні, історичні, станові, січові, сокільські і стрілецькі. Співаник

Наша Слава коштує К 1·40

часть друга п. з.

„Наша пісня“

містить пісні любовні і коломийки. Співаник „**Наша пісня**“ коштує К 1·40.

Хто не може набути великого співаника „**Наша дума**“ за **К 2·80** нехай замовить собі співаник „**Наша Слава**“ або співаник „**Наша пісня за К 1·40**.

На звичайну пересилку почтову треба додати 30 сот. а на поручену 65 сот. Замовленя і рівночасно гроші треба висилати під адресою:

Канцелярія Тов. „Просвіта“ Львів, Ринок 10.

НОВІ КНИЖКИ.

1) **Наша дума**, великий український співаник ціна К 2·80 (оправлений в полотно К 4·50).
2) **Наша слава**, (часть перша вел. співаника) ціна К 1·40.
3) **Наша пісня**, (часть друга вел. співаника) ціна К 1·40.
При замовленю одного з тих співаників треба додати 30 сот. на звичайне порто. а 65 сот. на поручене порто.
4) **Підручник до науки німецької мови.** Ціна брош. прим. 3 кор. 50 сот., а оправлений в полотно з витисками 6 кор. 50 с. На почтову рекомен. перес. долучити 55 с.
5) **Детенки вигадки і жарти.** Ціна брош. прим. 1 кор. 80 с., оправл. в полотно з витисками 2 кор. 20 с. На почтову пересилку долучити 45 сот.
6) **За козацьким хлібом.** Оповіданє з давних часів Ціна 70 сот., з пересилкою о 20 сот. більше.
7) **Войнаровський**: історична поема. Ціна 70 сот., з пересилкою о 20 сот. більше.
8) **Чекає нас велика річ**: історичні образки. Ціна 50 с. з пересилкою о 20 сот. більше.
9) **З кривавого шляху Українських Січових Стрільців**. оповідання і описи. Ціна 1 кор. 20 с., з пересилкою о 20 с. більше.

Книжки висилаємо тілки по отриманю готівзи; на кредит і за послїплатою не висилаємо, в комис не даємо.

Замовленя і гроші слати на адресу: Канцелярія Товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10.

АРТИСТИЧНЕ

ЗАВЕДЕНЕ РИТІВНИЧЕ

найдешевша фабрика кавчукових стампіль

Д. ВАЙСА

у Львові вул. Сикстуська ч. 13.

виконує гарно всі ритівничі роботи з металю, литі і прасовані.

Таблиці і шильди литі в ріжних металях, адреси до машин і на двері, надгробні таблиці, назви вулиць і числа на доми.

Всі замовленя виконуєть ся в якнайкоротшім часі.

При полагоджуваню закупна просимо покликувати ся на „Українське Слово“.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 12